

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס' 1044

תרומה תשפ"א | השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

למחות את קליפת עמלק

במדות ובמשקלות הוי דואג מגרוי האויב. שנאמר: מאזני מרמה תועבת ה' וכתוב בתורה בא דון ויבא קלון". גונבים כל יום מכל אחד וחושבים שזה יכול ללכת ביחד עם אמונה באלוקים. זו מחשבה עמלקית.

מחשבת עמלק מחלחלת לעם ישראל

גם פרשת עמלק שנמצאת בפרשת בשלח בספר שמות באה אחרי אותה צורת חשיבה שאלוקים לא מתייחס לעולם הזה ביחס לגאולתם של ישראל. אחרי עשר המכות וקריעת ים סוף, אחרי ירידת המן וביאת השלל, שואלים בני ישראל: "הי' ה' בקרבנו אם אין". הם לא כופרים במציאות ה'. להפך, שם שמים שגור על פיהם, הם אומרים "מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע" (שמות טז ג) אבל הם לא מאמינים שה' גאל אותם ממצרים.

קשה להם להאמין שה' הוא שהוציאם ממצרים. וכי יכול להיות שהאל הגדול, הגיבור והנורא יתעסק עם דם, צפרדע וכינים ויגיד למשה לשקר לפרעה שהוציאה היא רק לשלושה ימים? יותר הגיוני שהכול זה מעשה ידי משה ואהרן. לכן הם אומרים למשה ברפידים "למה זה העליתנו ממצרים להקמת אתי ואת בני ואת מקני בצמא" (שמות יז). זו פעולה שלכם ולא של ה'.

עוב ה' את הארץ ואין ה' ראה

הכמינו המשילו את השאלה "הי' ה' בקרבנו אם אין" לבן שרוכב על כתפי אביו, מבקש ומקבל מאביו כל מה שהוא רוצה, ואחר כך הוא שואל עוברי דרכים איפה אביו. ההתעלמות מהאבא שמרכיב אותו כל הזמן על כתפיו ונותן לו כל מה שהוא צריך, גורמת לבואו של עמלק שזו בדיוק האמונה הרוחנית שלו "עוב ה' את הארץ ואין ה' ראה".

על זה מתחננת אסתר במגילה "להעביר את רעת הקון האגגי ואת מחשבתו", לסלק מהעולם את דרך החשיבה הרעה לפיה ה' ברא את העולם אבל לא אכפת לו אם משמידים עם שלם, אנשים נשים וטף, במשרפות אושוויץ, כמו שתכנן המן וכמו שעשתה אירופה בהסכמה צוהלת של האפיפיור וכל שליחיו.

עמלק – יכולת השפעה גדולה

ראשית גוים עמלק

התורה מצווה "זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כה יז) ומציינת כי "ראשית גוים עמלק" (במדבר כד ט). יכולת השפעה שלו על עמים אחרים היא גדולה מאוד. במגילת אסתר רואים איך המן מצליח להסית את אחשוורוש, ובאמצעותו את העולם כולו, להשמיד את ישראל מעל פני האדמה. אין ספק שזה מזכיר את האופן שבו היטלר הצליח לגרום כמעט לכל העולם להיות נגדו במלחמת העולם השנייה. מכיוון שלעמלק יכולת השפעה גדולה על האנושות, צריך זהירות מרובה שלא תדבק בנו שום השפעה ממנו, שנדע מהן התכונות השליליות שלו, ונתרחק מהן ככל האפשר.

קליפת הכעס

התכונה הראשונה של עמלק היא הכעס שמוסוגל להחריב כל דבר. לכן אמרו חכמינו כי כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, וכל מי שמשבר כלים בחמתו הוא ממש דבק בקליפת המן ועמלק. צריך לברוח מהקליפה הזאת בכל כוחנו ולאמוץ את האורה, השמחה, הששון והיקר, שהוא כבוד שאנו מכבדים איש את רעהו בכל ליבנו, מאודנו ונפשנו.

מחשבת עמלקית

הקליפה השנייה של עמלק שמשפיעה על העולם היא באמונה גדולה באלוהים כזה שלא אכפת לו אם תרמה, תרצח ותגנוב. אלוהים שלא מסתכל בדברים הקטנים. זה הסיפור של רמאות במשקולות, רמאות קטנה שאנשים לא מרגישים בה, כגון מוכר שמפחית מעט מהקילו שהוא אמור לתת לקונה. הקונה לא מרגיש, והמוכר חושב שגם אלוקים לא מרגיש.

פרשת "זכור" כתובה בתורה אחרי האזהרה מזיוף משקלות. "לא יהיה לך בכסף אבן ואבן גדולה וקטנה" (דברים כה יג). והסביר רש"י: "אם שקפת

פי יד על כס יה מלחמה לה בעמלק

כדי להבין את מהות הקלקול הנורא הזה נצלול מעט לעומק. בפרשת עמלק שבספר שמות נאמר "כי יד על כס יה מלחמה לה בעמלק מדר דר" (שמות יז טו). רש"י מביא משם חז"ל "ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה לשבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית, ומהו כס, ולא נאמר כסא, ואף השם נלקח לחייו? נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק בלו. וכשימחה שמו. יהיה השם שלם והכסא שלם וכו' שנאמר (תהלים ט ח) 'וה' לעולם ישב' - הרי השם שלם, 'פונן למשפט כסאו' - הרי כסאו שלם."

אין העולם כדאי להזכיר שמו של הקב"ה שלם

מהו פירוש שם ה' חסר שיש בו רק אותיות יה ואין בו אותיות וה? חכמינו אמרו כי בשם יה ברא ה' את העולם. כאמור בישיעה (טו) 'בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים" (ד). ובמדרש תהלים (מזמור סב) העולם הזה נברא בהא והעולם הבא נברא ביד.

בעת בריאת העולם לא היה ראוי להזכיר שם שלם (ילקוט שמעוני קהלת - פרק ה - המשך רמז תקעא). כל זה עד שבני אדם יקדשו את שמו של ה' בעולם ויהיה ראוי להזכיר את השם השלם. כך אומר משה לפרעה כי באמצעות יציאת מצרים "תדע כי אני הויה בקרב הארץ".

יש בריאה, אין השגחה

רשעים שמאמינים בדרכו של עמלק מזכירים את השם יה שבו נברא העולם, ולא עוד אלא ששם שמים זה שגור בפיהם תדיר כשם שהיה שגור בפיו של עשו שהיה מתחסד לפני אביו ואחר כך חומס ורוצח וגוזל נשים מתחת בעליהן. על הרשעה הזו נאמר "אלמנה וגר יהרגו, ויתומים ירצחו, ויאמרו לא יראה יה. ולא יבין אלהי יעקב". הרשעים הללו משתמשים בשם יה כי זו בדיוק מחשבתם - אלוקים ברא את העולם ועיב אותו.

ואין ה' ראה

המחשבה הזאת היא פופולרית מאוד ומאפשרת לאדם או לעם להכריז כי הוא מאמין באלוים שברא את העולם, שהרי בוודאי העולם לא נוצר מעצמו. מצד שני היא מאפשרת לאדם ולעם ללכת אחרי שרירות הלב הרע ולעשות כל עוול וכל חסם. לכן המחשבה הזאת חוזרת ומשתלטת על לבבות בני האדם פעם אחר פעם, והמלחמה של ה' בדרכו של עמלק היא מדור דור.

כך משתלטת המחשבה הזו על עם ישראל לפני חורבן הבית הראשון. ירושלים מתמלאת דמים על ידי מנשה וחבריו שמאמצים את האידיאולוגיה של עמלק. "ויאמר אלי עון בית ישראל והנה גדול במאד מאד ותמלא הארץ דמים והעיר מלאה מטה, פי אמרו עוב הויה את הארץ ואין ה' ראה" (יחזקאל ט ט).

השיר החסר של קליפת עמלק

מסתבר שזו גם הייתה המחשבה שהביאה לחורבן הבית השני. כך מספרים לנו חז"ל "אמרו כשחבר הבית בראשונה אותו היום תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היתה ומשמרתו של הורייב היתה והיו כהנים ולוים עומדים על דוכן ואומרים שירה. ומה שירה אמרו? 'ישב

עליהם את אונם וברעתם יצמיתם' ולא הספיקו לומר 'יצמיתם ה' אלהינו' עד שבאו אויבים וכבשום וכן בשנניה".

מקשה הגמרא שתי קושיות. האחת היא שהשיר הזה הוא שיר של קרבן תמיד, וכבר ב"ז בתמוז בטל קרבן תמיד, אם כן למה שרו הלויים על הדוכן בתשעה באב שיר של יום? השאלה השנייה היא פשוטה: מדוע הם אמרו את השיר "אל נקמות", שהוא של יום רביעי, בשעה שהחורבן היה ביום ראשון?

מתרצת הגמרא שבאמת זה לא היה שיר של אותו יום, אבל כך נפל בפיהם בטעות לשיר. והטעות הזאת באופן פלאי חזרה על עצמה גם בחורבן בית שני. טעות שנבעה מכך שגם בחורבן שני הם חשבו שיש אלוקים בשמים, אבל עוב ה' את הארץ ואין ה' ראה. ומתוך כך גם עבדו בבית המקדש ושמרו עליו מכל משמר וגם הרבו מחלוקת, שנאת חנם ושפיכות דמים.

זו הסיבה שבשתי הפעמים הם טועים ואומרים דווקא את המזמור הזה, ובשתי הפעמים הם לא מספיקים לסיים אותו, כי הם נשארו עם הקושיה של קליפת עמלק ולא הצליחו באמת להסיר אותה כמו שדוד מסיר אותה בהמשך המזמור.

אשרי הגבר אשר תיסרנו יה

בהמשך המזמור מסביר דוד המלך כי מי שמכיר בשם יה של בריאת העולם צריך להבין מעצמו גם שה' רואה ושומע ומבין ומנהל את העולם. מי שמבין שה' ברא את העולם וברא לאדם עין ולב ואוזן, חייב להבין שה' רואה ושומע ויודע מה מתרחש בליבו של כל אחד ואחד. "בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו: הנטע און הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט: היסר זוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת: ה' ידע מחשבות אדם כי המה הבל".

מי שלא מבין את שם ה' השלם לא באמת מכיר את השם יה. כל ההיכרות שלו עם שם ה' הזה היא דמיון שאין לו שום אחיזה במציאות. רק מי שמכיר את שם ה' השלם, הוא זה שמכיר את השם יה ולכן דווקא השם הזה הוא שמלמד אותו, ואם לא לומד - פוגע בו. "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלפידנו" (תהלים צד).

השבועה, התפילה והישועה בשם יה

לכן דוד אומר כי דווקא מהשם יה מתייסרים ודווקא ממנו לומדים כי ה' מולך בכל הארץ: "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלפידנו" (תהלים צד). דווקא בשם יה ה' נשבע להלחם בעמלק. "כי יד על כס יה מלחמה לה בעמלק מדור דור". ולכן דווקא בשם יה מתרחשת הישועה, "עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה". לכן בשם יה אנחנו מתפללים לישועה ובשם ה' עונה לנו "מן הפצר קראתי יה ענני בקרחב יה". זו הסיבה שבגללה גם ההודאה היא בשם יה "פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה" (יז-טו). לכן השם הזה מופיע הרבה בתפילות ומופיע הרבה בשירי הגאולה.

עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה

זו הסיבה שבגללה אנו מרכיבים להזכיר את השם הזה בתפילה לגאולה, בשם הזה אנו גם מודים לה' על הגאולה. כך אנו אומרים בתפילה בהלל "מן הפצר קראתי יה ענני בקרחב יה". ובהמשך מתפללים בשם יה "לא אמות פי אחיה ואספר מעשי יה: יסר יסרני יה ולפנות לא נתנני". ואחר כך מודים לה' דווקא בשם הזה "פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה" (יז-טו). את כל זה למד דוד ממושה שבשירת הים הודה לה' דווקא בשם יה "עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה. זה אלי ואניוהו אלהי אבי וארמזנהו".

אנחנו צריכים לתקן את קליפת המן ועמלק ולזכור כי כל בניין כל בית בירושלים, בניין משרדים או משרד ממשלתי, סלילת כביש או בניית מחלף וגשר - כולם הם בניין שם ה' ובניין כיסא ה'

כל הנשמה תהלל יה הללויה

עיון בסידור התפילה יראה לנו כי חכמינו ז"ל קבעו לנו בתפילות פעמים רבות את השם יה. הם שילבו בתפילות כמעט את כל הפסוקים שבהם מופיע שם יה בתורה או בתהילים. פעמים הם שתלו אותו במקום שהוא לא היה, כמו בסוף "אשרי יושבי ביתך" שהוסיפו את הפסוק "ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה". וכמו בסוף פסוקי דזמרה שם כפלו את הפסוק "כל הנשמה תהלל יה, הללויה".

יה אכסף

אם נשים לב נראה כי בפסוקי דזמרה מזכירים שם יה 6 פעמים. לפני ברוך שאמר אומרים כל הנשמה תהלל יה הללויה; ביה כבוד - פי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו; באשרי מוסיפים ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה; בסיום ההללויה אומרים פעמיים כל הנשמה תהלל יה הללויה; בשירת הים - עץ וזמרת יה ויהי לי לישועה. אחרי תפילת י"ה אנו מזכירים את השם הזה 5 פעמים. כל יום אחרי אשרי שלפני ובה לציון. פעמיים בשיר של יום רביעי, אל נקמות, ופעמיים בתחנון של שני וחמישי (מלבד 20 פעמים שאומרים הללויה בכל תפילות שבת ובחול).

בכל הלל אנו מזכירים שם יה 8 פעמים כדלעיל. בפסוקי דזמרה של שבת עוד 2 פעמים "ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל. להודות לשם ה". וגם "פי יעקב בחר לו יה. ישראל לסגלתו". בעשרת ימי תשובה מוסיפים "אם עזונת תשקור יה. ארזי מי יעמד". סך הכל 19 פעמים שהן רוב מתוך 25 האזכרות שיש בתנ"ך של שם יה.

בנוסף ספר מוסיפים עוד 3 פעמים שם יה בתפילה, הראשון בסוף ובא לציון "בטחו בה' עדי עד. כי ביה ה' צור עולמינו". השני בהוצאת ספר תורה "סלו לרכב בערבות ביה שמו ועלו לפניו". בהבדלה "הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד: כי עץ וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה".

פיוטים בשם יה

מהסיבה שבגללה תיקנו חכמינו בתפילה להשתמש בשם יה. תיקן רבי יהודה הלוי בקשה בשם הזה "יה שמע אביונו". לכן הכניס רבי ישראל נאג'רה את שם יה בפיוט "יה רבון עלם" ורבי אהרון מקרלין הכניסו בשיר "יה אכסף נעם שבט" וכן א"ל"ף אקרא יה אל נורא" ועוד רבים רבים להורות כי לקחנו את השם הקדוש שינונו ממונו החיצונים והחזרנו אותו אל מקומו בקודש.

מגילה - מגל יה

זו הסיבה שהמגילה נקראת מגילה, שהיא עניין מגל יה. "סתם מגילה היא מגילת אסתר. מחצדי חקלא נקראים בעלי הסוד. ושוש הנסתרות לד' אלהינו הוא יה, על כן מגילה אותיות מגל יה, מגל הנצרך למחצד חקלא, של ההסתר דהסת"ר אסת"ר שמכאן אסתר מהתורה וכו'" (עולת רא"ה א תלו).

שירי גאולה בשם יה

השם יה מופיע בתנ"ך בתנ"ך 25 פעמים בסך הכול, רובן בעיקר בשירים של גאולה, בתנ"ך הוא מופיע 25 פעמים מתוכן 8 בהלל, הרוב בתהילים, ו-4 בספר ישעיהו וגם שם הם בשירים. הראשון בשיר שישירו בעתיד על הגאולה. "ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני: הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עץ וזמרת יה הויה ויהי לי לישועה: ושאתם מים בששון מפעני ה' ישועה" (ישעיה יב א, ועיין שם בהמשך השיר).

אסתר מתחננת "להעביר את רצת המן האגני ואת מחשבתו", לסלק מהעולם את דרך החשיבה הרעה לפיה ה' ברא את העולם אבל לא אכפת לו אם משמידים עם שלם, אנשים נשים וטף, במשרפות אושוויץ, כמו שתכנן המן

עוד מופיע השם יה בשיר נוסף על הגאולה: "ביום ההוא יושר השיר הנה בארץ יהודה עיר עז לנו ישועה ישית חומות וחל: פתחו שערים וברא גוי צדיק שמור אמונים: יצר סמוך תצד שלום שלום כי בך בטוח: בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמינו" (ישעיה כו).

עוד מופיע השם הזה בשיר שכתב חזקיהו אחרי שהחלים ממחלתו. "אמרת לי לא אקרא יה, יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל" (ישעיהו לח יא). ומסביר שם רש"י כי רק אדם חי יכול לומר שם יה. לא המתים יהללו יה, "חק למתים שאין מזכירין שם בן שתי אותיות לעולם". לכן אנו אומרים "כל הנשמה תהלל יה". כי רק אדם חי שנושם יכול להלל בשם יה.

ליחדא שם יוד ה" בנאו"ו ה" ביהודא שלי

זו הסיבה שחכמי הסוד תיקנו לנו לומר לפני כל תפילה ולפני כל מצווה "לשם יחוד קודשא ברוך הוא ושכינתיה, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחדא שם יוד ה" בנאו"ו ה" ביהודא שלי (שם הויה) בשם כל ישראל". להזכיר לנו שזו עבודתנו הרוחנית. להבין שאלוקים שברא את העיניים שלנו - רואה מה שאנחנו עושים, זה שחונן לאדם דעת - מנהיג את העולם ומוציא את ישראל ממצרים וגואל אותם מבין האומות.

שם י"ה יהיה רבה בהתחברותו עם ו"ה

לפי האר"י הקדוש זו הכוונה שצריך לכוון בכל קדיש. "ומאחר דכל מגמתינו לתקן השם והכסא, לכן אומרים בקדיש יתגדל ויתקדש שמה רבה, ופירש רבינו האר"י ז"ל הכונה, שבעונותינו הרבים אין השם שלם, וכמו שאמר הכתוב כי יד על כס יה, והטעם לפי שאין אחיזה לקליפות בשתי אותיות י"ה, אלא רק בשתי אותיות ו"ה. לכן המגמה שלנו היא להעלות ו"ה לבחינת י"ה, וכשיתחברו יתבטלו הקליפות, ולזה אומרים יתגדל ויתקדש שמה רבה, פירוש שם י"ה יהיה רבה בהתחברותו עם ו"ה" (בן איש חי ויחי - הקדמה). כן אנו מכוונים ב"הא שמה רבא מברך" - שכתב רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות בביאור יהא שמה רבא שצריך לכוין שם י"ה יהי רבא שישתלם השם ביוד ה"א וא"ו ה"א" (בניהו בן יהוידע על סוכה לט ע"א).

גם בגמרא נאמר שאמירת הקדיש בכוונה מעוררת את הגאולה. "בשעה שישאראל נקסין לבתי פנסיות ולבתי מדרשות ועונין, והא שמה הגדול כמברך הקדוש ברוך הוא מנענע ראשו ואומר, אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כף. ומה לו לאב שהגלה את בניו לבין העובדי פוכבים. ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם" (ברכות ג ע"א).

וימליך מלכותיה - תיקון הכיסא השלם

ירושלים נקרא כיסא ה' "בעת ההיא יקראו לירושלם פסא ה' ונקוו אליה כל הגוים לשם ה' לירושלם ולא ילכו עוד אחרי שררות לבם הרע" (ירמיה ג יז). ולא עוד אלא שנקראת ירושלים בשם ה'. "ושם העיר מיום ה' שקה" (יחזקאל מח לה).

הגמרא מסבירה שהשלמת כיסא ה' מתבצעת על ידי חזרת מלכות בית דוד: "תניא, רבי יוסי אומר: שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: להעמיד להם מלך, ולהקריט זרעו של עמלק, ולבנות להם בית הבחירה, ואני יודע איזה מהן תחלה, כשהוא אומר כי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק, הוי אומר: להעמיד להם מלך תחלה, ואין פסא אלא מלך, שנאמר 'ישב שלמה על פסא ה' למלך'" (סנהדרין כ ע"ב).

המן הוא מזרע עמלק שרוצה להחריב את כסא ה' לכן התאמצו עשרת בניו המן למנוע את בניין ירושלים, ולכן הם ונתלו כמו אביהם, כי הם ממשיכים את דרך עמלק בניסיונו למחות את שם ה' ואת כיסא ה' מהעולם.

סיפורים על הרב זצ"ל

שהבדילנו מן התועים

מספרת טובה כראוי מירושלים: כאשר בני שיחיה היה בן 12, הוא למד בבית-ספר בירושלים. יום אחד, לקראת פורים, הגיע בני מבית הספר כולו נרעש ונגרש. לשאלתי מה קרה, השיב הבן שהמורה שלהם לימדה אותם שמרדכי ואסתר לא שמרו תורה ומצוות. לא הבנתי מניין הביאה המורה את הדברים האלה, חיפשתי במדרשים שונים, ולא מצאתי שום מקור לדבריה. מכיוון שלא הייתה זו הפעם הראשונה שהמורה הזאת אמרה דברים שלא התקבלו על דעתנו, החלטתי לכתוב לה מכתב מפורט ובו הבאתי מקורות על מרדכי ואסתר.

בתחילה חשש בני להביא למורה את המכתב, וכנראה ידע מדוע. אבל לאחר שהפצתי בו שיעשה כן, הוא נתן את המכתב למורה, ונענש על כך בצורה חמורה. המורה צעקה עליו והשפילה אותו, ואמרה שיגיד לאמו שלא תתערב במה שלומדים בכיתה.

הייתי במבוכה גדולה. הרגשתי שקשה לי להשאיר את בני באותו בית-ספר, אבל קשה היה לי לקבל החלטה. בצר לי פניתי אל לשכתו של הרב מרדכי אליהו זצ"ל. אחרי שעתים של המתנה בתור, נכנסתי סוף-סוף אל הקודש. אבל כשראיתי את הרב, נעתקו המילים מפי. הדרת הפנים שלו והאור הפיץ ריגשו אותי כל כך, שלא יכולתי להוציא הגה מפי. הרב הסתכל עלי בעיניו הטובות ולפתע אמר: אל תדאגי. תעבירי אותו לבית-ספר אחר ויהיה בסדר. נדהמתי. הרי לא הוצאתי מילה אחת מהפה, ואיך הרב ידע מה רציתי לשאול? העברנו את הבן לבית-ספר אחר, כפי שאמר הרב, ומאו הילד פרח וגדל לתפארת. היום ב"ה הוא תלמיד חכם, בעל משפחה, ויש לנו ממנו נחת גדולה. ובקשר למורה - בדיעבד התברר שהיא הייתה רפורמית, וברוך שהצילנו מידה.

פורים במקומות אחרים

בשאר מקומות הארץ עושים את פורים רק ביום שישי, וצריך להזדרז ולאכול סעודה לפני חצות היום ובשמחה גדולה, שלא ייכנס אדם לשבת כשהוא שבע ויאכל אכילה גסה. יש אפשרות לשלב את סעודת פורים עם סעודת שבת כשבאמצע הסעודה האדם פורס מפה ומקדש. אבל זו אפשרות מורכבת יותר, כי צריך להתפלל ערבית ולקדש תוך כדי הסעודה.

משלוח מנות ומתנות לאביונים בעיקר בשנה זו

עיקר משלוח מנות ומתנות לאביונים היא לשמח אחרים, ויש לנו הזדמנות מיוחדת בשנה זו לשמח את המבודדים ואת המאומתים, את העצובים ואת החוששים מהחיסונים או מהמגפה או משניהם ולא יוצאים מבתיהם. אפילו טלפון משמח יכול להיות חלק ממצוות הפורים, בוודאי משלוח מנות שיונח על פתח ביתם.

ויהי רצון שנוכח לראות את בניין ירושלים ומלכות בית דוד בשלמות במהרה בימינו אמן.

תשובה כהלכה

צדקה תצית נחמות. מה המחיר של זכר למחצית השקל השנה, ולמי ראוי לתת את התרומה הזאת? התרומה הזאת היא מה שעצר את השקלים של המן, בחינת צדקה תציל ממוות. השנה היא בערך 32 שקלים עבור כל אחד מבני המשפחה. מחצית השקל צריך לתת לבית המקדש, אבל מכיוון שלצערנו המקדש לא קיים, ההתחזקות לתת זכר למחצית השקל - שיגיע למשהו שקשור לבית המקדש, כגון בית מדרש, ארגון רבני או בית הוראה או לתת לצדקה. וצדקה תציל ממוות.

לוי אלוס. כיצד נוכל השנה במגבלות הקורונה לזכות את העובדים בשמיעת קריאת המגילה? האם ניתן לארגן מניין של עשרה ולהעביר את הקריאה בזום? קריאה בזום לא נחשבת קריאה שאפשר לברך עליה. בוודאי היא עדיפה על כלום.

לא זכינו עדיין למלכות בית דוד בשלמות ולראות את ירושלים, כיסא ה', בשלמותה. אבל זכינו לראות את השחרור הגדול משיעבוד מלכויות רשע של הצארים ברוסיה ושל ממשכים סטאלין; של אירופה ספוגת הדמים והדמעות ושל מלכי ערב הרצחנים, הכסילים והנבערים. השחרור משיעבוד מלכויות זה הוא תחילת מלכות בית דוד. כך סידרו חכמים בסדר התפילה קודם "תקע בשופר גדול לחרותנו", אחר כך "שא נס לקבץ גלויותנו" ואחר כך שבירת הזדים ועליית קרני הצדיקים, בניין ירושלים וצמיחת מלכות בית דוד.

כך היה ביציאת מצרים. קודם השתחררנו מהשעבוד, אחר כך יצאנו ממצרים, אחר כך הוטבעו המצרים בים סוף, קיבלנו תורה, אחר כך קמו זקנים ושופטים שחלקם היו טובים וחלקם יותר. כולם סללו את הדרך למלכות בית דוד שבאה אחריהם.

כיסא ה' נבנה

אנחנו צריכים לזכור כי כל בניין, כל בית בירושלים, בניין משרדים או משרד ממשלתי, סלילת כביש או בניית מחלף וגשר - כולם הם בניין שם ה' ובניין כיסא ה'. כולם הם "כי מוחה אמוחה את זכר עמלק". עליהם אנחנו מתפללים בכל יום "תשכחון בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עֵינֶיךָ פֶּאֶרְךָ דְּבָרְךָ. וְכִסֵּא דָוִד עֲבָדְךָ מִהֲרָה בְּתוֹכָהּ תִּכְוֶן וּבְנֶה אוֹתָהּ בְּנֵן עוֹלָם בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ". וכיסא דוד הוא בניין כיסא ה' כאמור "וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל פֶּסֶא ה' לְמִלְכָּךָ" (סנהדרין כ"ב). והוא נבנה בבנייה של ירושלים (כעת יובן יותר מה שכתב רבי חיים ויטאל כי פעם הלכו עם האר"י ז"ל לציון שמעיה ואבטליון בגוש חלב ואמר להם לכוון באמירת "וכסא דוד עבדך מהרה בתוכה תכין" בג' תפלות שבכל יום ויום על משיח בן יוסף שיחיה ולא ימות ע"י ארמילוס רשיעא - שער הכוונות, דרושי העמידה דרוש ו).

אָוֶה לְמוֹשֶׁב לוֹ - הַזֹּרֵה לְצִיּוֹן, הַזֹּרֵה לְבַחֲרֵת עִם יִשְׂרָאֵל

הבניין הזה הוא מחיית קליפת עמלק בפועל. כך אנו אומרים בתפילה בפסוקי יהי כבוד "כִּי בָחַר ה' בְּצִיּוֹן אָוֶה לְמוֹשֶׁב לוֹ" (תהילים קלב) ומיד אחר כך "כִּי יַעֲבֹד בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ" (תהילים קלה). הפשט הוא שה' בוחר לשבת בציון וירושלים ובוחר בעמו ישראל באהבה. הרמז הוא על השלמת שם ה' בעולם, שהאותיות אָוֶה הן האותיות החסרות במילים כס ויה, והן השלמה לכיסא - לְמוֹשֶׁב, וגם לשם ה' - לוֹ.

מהלכות פורים המשולש

ט"ו באדר שחל בשבת

בגלל מעלתה המיוחדת של ירושלים במחיי עמלק, נקבע לה מעמד מיוחד בכך שרק בה מכל ערי ישראל קוראים את המגילה ביום ט"ו בלבד. בשנה זו חל יום ט"ו בשבת ונוהג פורים המשולש. הגמרא מסבירה שחכמים תיקנו לא לקרוא מגילה בשבת גם כדי שלא יטלטלו במקום שאין ערוב, ובעיקר מפני שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, שכשמתעוררת השמחה בקריאת מגילה, אנשים פותחים את ליבם לתת לעניים שיאכלו וישמחו בפורים. לכן הקדימו מקרא מגילה ליום שישי.

בשבת קוראים "ויבא עמלק", וגם אומרים "על הניסים" בתפילה. מכיוון שהסעודה היא רק ביום ראשון, אומרים "על הניסים" בשבת וביום ראשון בברכת המזון רק ב"הרחמן". משלוח מנות שייך לסעודה, ולכן גם הוא בירושלים ביום ראשון. מרן הרב אליהו זצ"ל היה מזכיר את דברי הגמרא והרמב"ם על משלוח מנות שהם בעיקר לצורך הסעודה, ולכן צריך להיות במשלוח דבר שראוי לסעודה ולא רק ממתקים.

ברכת המגילה גם ביחיד

הגמרא אומרת כי בדרך כלל עדיף לקרוא את המגילה ברוב עם. אם קוראים אותה שלא בזמנה חייבים לקרוא במניין. ובפורים שקוראים ביום שישי, זה נקרא זמנה ומברכים עליה גם כשקוראים ביחיד. לדעת הרמ"א לא מברכים ברכה אחרונה של המגילה ביחיד. ולדעת השו"ע מברכים ברכה אחרונה גם ביחיד.